

Вінницький національний технічний університет
Факультет електроенергетики та електромеханіки
Кафедра електричних станцій та систем

Підвищення надійності роботи релейного захисту потужних силових трансформаторів

Науковий керівник: д.т.н., проф. Кутін В. М.

Розробив: ст. гр. ЕС-14м Залізняк С.Ю.

Актуальність теми

- ▶ Пошкодження силового трансформатора внаслідок відмови роботи релейного захисту несе за собою широкомасштабні наслідки.
  - ▶ Надійність роботи релейного захисту є одною з основних вимог, що пред'являється до системи РЗА.
  - ▶ Розробка систем релейного захисту з використанням елементів, що мають високі показники надійності та функціональної ефективності є актуальним питанням сучасної енергетики.
-

Метою роботи є підвищення ефективності функціонування диференційного захисту трансформатора шляхом побудови і дослідження математичної моделі, що враховує кидок струму намагнічення при аномальних режимах роботи.

В роботі розв'язуються такі задачі:

- ▶ визначення основних методів розрахунку надійності системи РЗ та порівняльний аналіз надійності систем РЗ виконаних на електромеханічній та мікропроцесорній базах
- ▶ визначення основних способів підвищення надійності та ефективності роботи релейного захисту, побудова математичної моделі силового трансформатора з урахуванням кидків струмів намагнічування.
- ▶ **Об'єктом дослідження** роботи є системи релейного захисту силових трансформаторів.
- ▶ **Предметом дослідження** надійність функціонування систем РЗА трансформаторів, схеми резервування комплектів релейного захисту, збільшення швидкодії та забезпечення селективності роботи.

До РЗ пред'являються наступні вимоги

- ▶ Селективність – це здатність релейного захисту діяти на відключення тільки пошкодженої ділянки електричної системи, і не відключати суміжні з ним, неушкоджені ділянки або спрацьовувати при навантажувальних режимах.
- ▶ Швидкодія - Швидке відключення пошкодженого устаткування або ділянки електричної мережі, що запобігає пошкодженню або зменшує його розміри, дозволяє зберегти нормальну роботу споживачів неушкодженої частини мережі, запобігає порушенню паралельної роботи генераторів
- ▶ Чутливість – це властивість захисту розпізнавати пошкодження, тобто визначати пошкодження і відрізнити їх від ненормальних режимів.
- ▶ Надійність - це властивість; об'єкта виконувати задані функції в заданому обсязі при певних умовах функціонування

РЕЖИМИ РОБОТИ СИЛОВОГО ТРАНСФОРМАТОРА

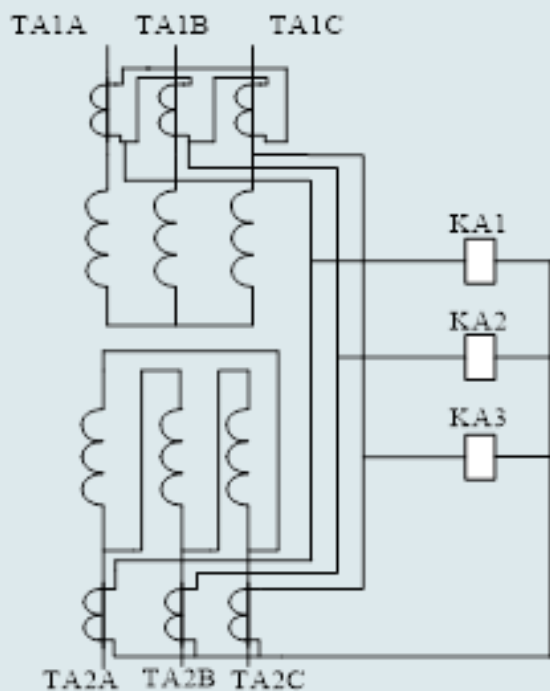
- ▶ 1. Холостий хід.
- ▶ 2. Коротке замикання.
- ▶ 3. Навантажувальний режим.

Для трансформатора на основі даних дослідження холостого ходу можна розрахувати:

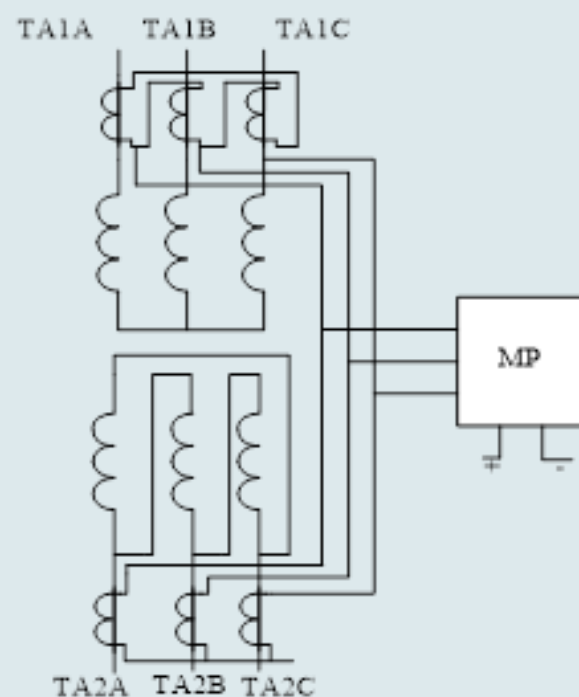
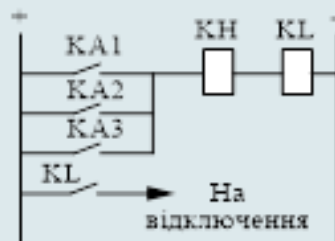
- коефіцієнт трансформації;
  - процентне значення струму холостого ходу;
  - активний опір вітки повний опір вітки намагнічування;
  - індуктивний опір вітки намагнічування;
  - коефіцієнт потужності холостого ходу:
-

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ПАРАМЕТРІВ НАДІЙНОСТІ КОМПЛЕКТУ ЗАХИСТУ СИЛОВОГО ТРАНСФОРМАТОРА⁶

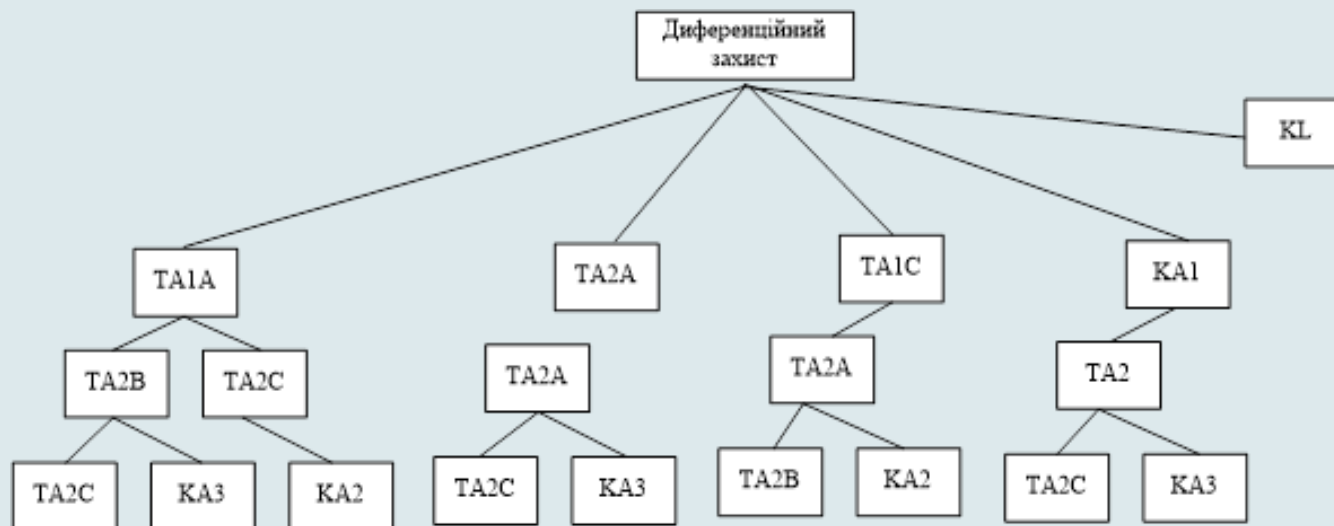
a)

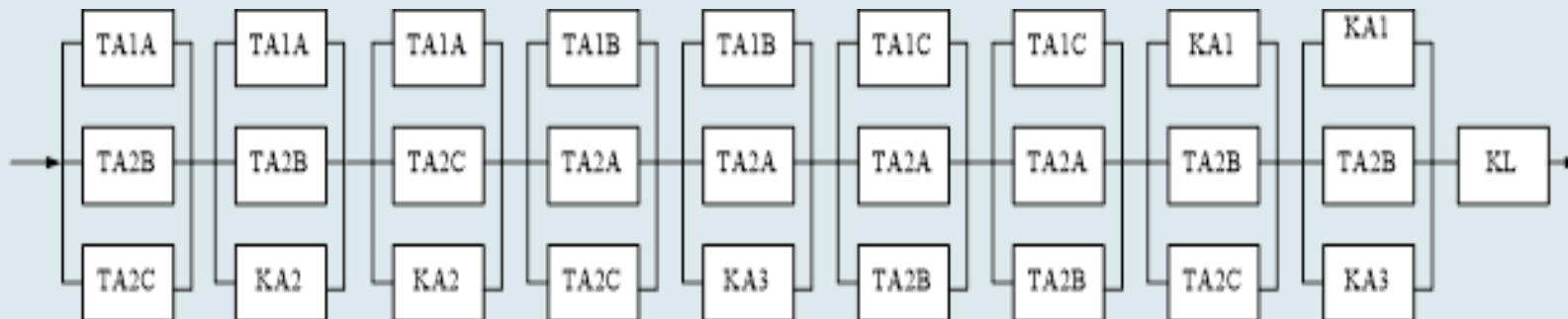
б)

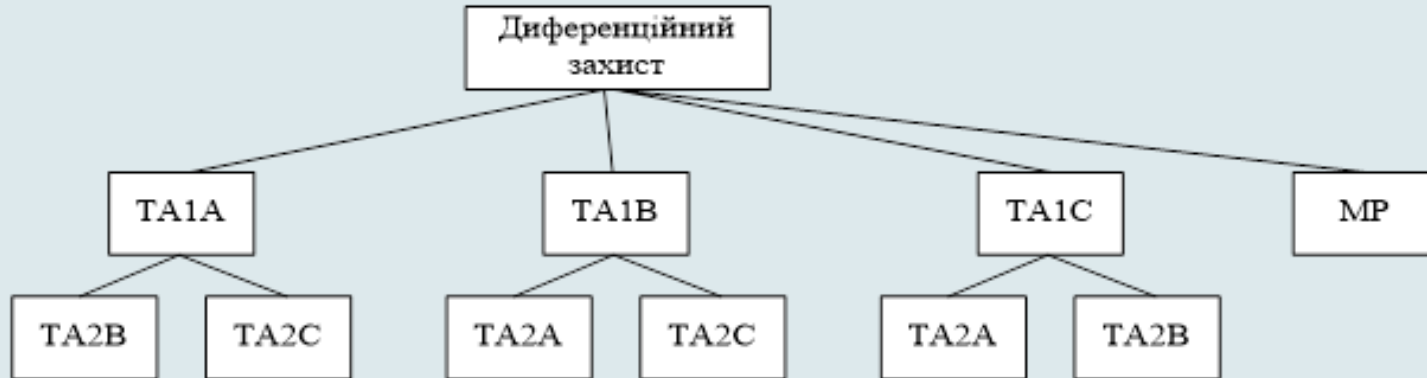
Дерево відмов для диференційного захисту виконаного на базі електромеханічних реле

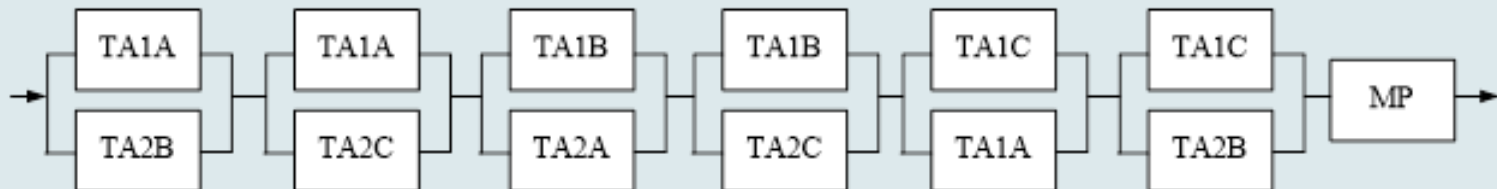
Ланцюги відмов диференційного захисту на електромеханічній базі

Дерево відмов схеми диференційного захисту на мікропроцесорній базі

Ланцюги відмов диференційного захисту на мікропроцесорній базі

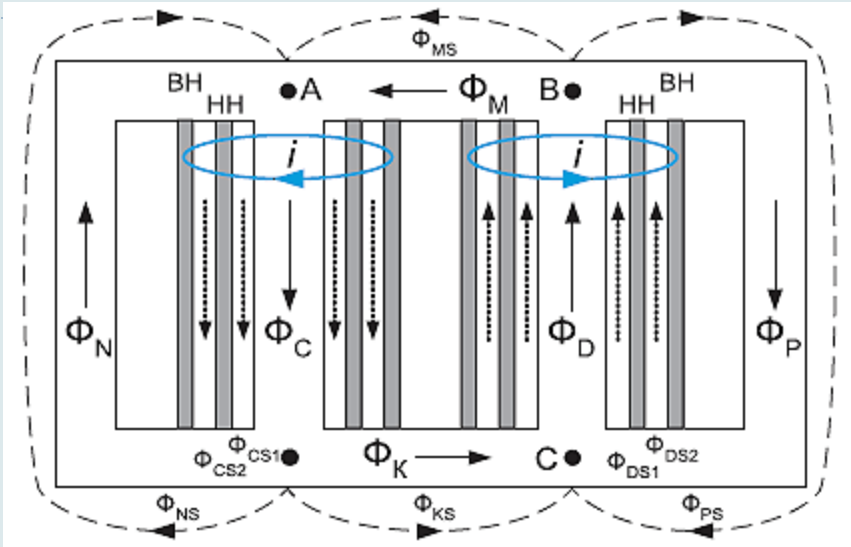
СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМПЛЕКТУ РЕЛЕЙНОГО ЗАХИСТУ ПОТУЖНИХ СИЛОВИХ ТРАНСФОРМАТОРІВ

- використання комплектуючих елементів, що мають високу надійність;
  - забезпечення полегшених режимів роботи елементів системи РЗА;
  - раціональне використання різного роду надмірності;
  - використання ефективних діагностичних пристроїв;
  - підвищення контролепридатності елементів і блоків РЗА;
  - розробка пристроїв та систем РЗА, здатних гнучко вимірювати свій алгоритм функціонування і структуру при появі дефектів в їх схемі;
  - мінімум втручання обслуговуючого персоналу в роботу РЗА;
  - вибір оптимальної стратегії обслуговування системи РЗА (визначення оптимального періоду обслуговування, обсягу профілактичних та відновлювальних робіт, моментів обслуговування) і т
-

Математична модель трансформатора з урахуванням кидка струму намагнічування. 10

$$\begin{aligned}
 (\Phi_N + \Phi_{NS}) + (\Phi_M + \Phi_{MS}) - (\Phi_C + \Phi_{CS1} + \Phi_{CS2}) &= 0, \\
 (\Phi_D + \Phi_{DS1} + \Phi_{DS2}) - (\Phi_M + \Phi_{MS}) - (\Phi_P + \Phi_{PS}) &= 0, \\
 (\Phi_P + \Phi_{PS}) + (\Phi_K + \Phi_{KS}) - (\Phi_D + \Phi_{DS1} + \Phi_{DS2}) &= 0.
 \end{aligned}$$

$$\Phi_{NS} R_{NS} - \Phi_N R_N = 0,$$

$$\Phi_N R_N + \Phi_{CS2} R_{CS2} = -F_{BH},$$

$$-\Phi_{CS2} R_{CS2} + \Phi_{CS1} R_{CS1} = F_{HH},$$

$$-\Phi_{CS1} R_{CS1} + \Phi_C R_C = 0;$$

$$\Phi_{MS} R_{MS} - \Phi_M R_M = 0,$$

$$\Phi_{KS} R_{KS} - \Phi_K R_K = 0,$$

$$\begin{aligned}
 \Phi_C R_C + \Phi_K R_K + \Phi_D R_D + \Phi_M R_M &= \\
 = 2(F_{HH} - F_{BH});
 \end{aligned}$$

$$\Phi_{PS} R_{PS} - \Phi_P R_P = 0,$$

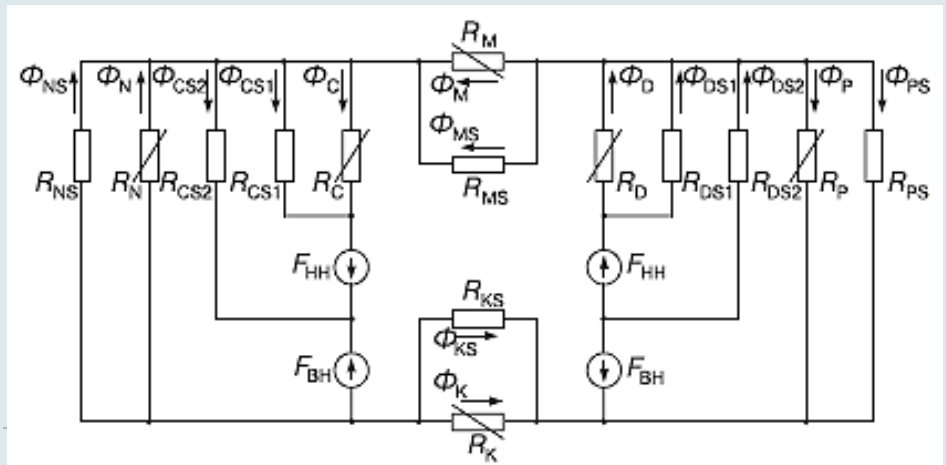
$$\Phi_P R_P - \Phi_{DS2} R_{DS2} = -F_{BH},$$

$$-\Phi_{DS2} R_{DS2} + \Phi_{DS1} R_{DS1} = F_{HH},$$

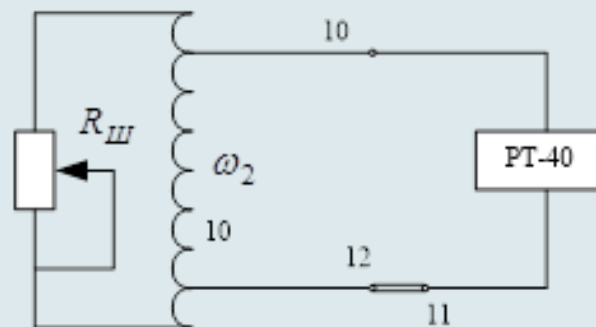
$$-\Phi_{DS1} R_{DS1} + \Phi_D R_D = 0$$

$$X_S = \omega \frac{\mu_0 W^2 (D_{\text{внут}} + \frac{2}{3} a)^2}{4 H_S}$$

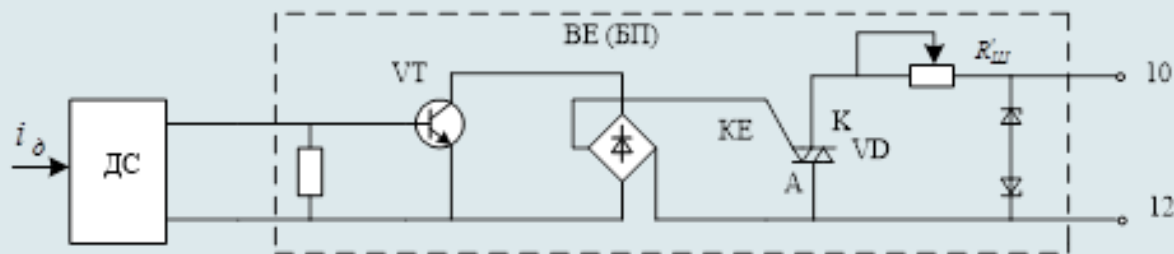
$$I_M = \frac{U_{\text{num}} \sqrt{2}}{\sqrt{3}} \frac{K_B}{X_{\text{num}} + X_S}$$

Схема вмикання безконтактного пристрою до реле ДЗТ-11

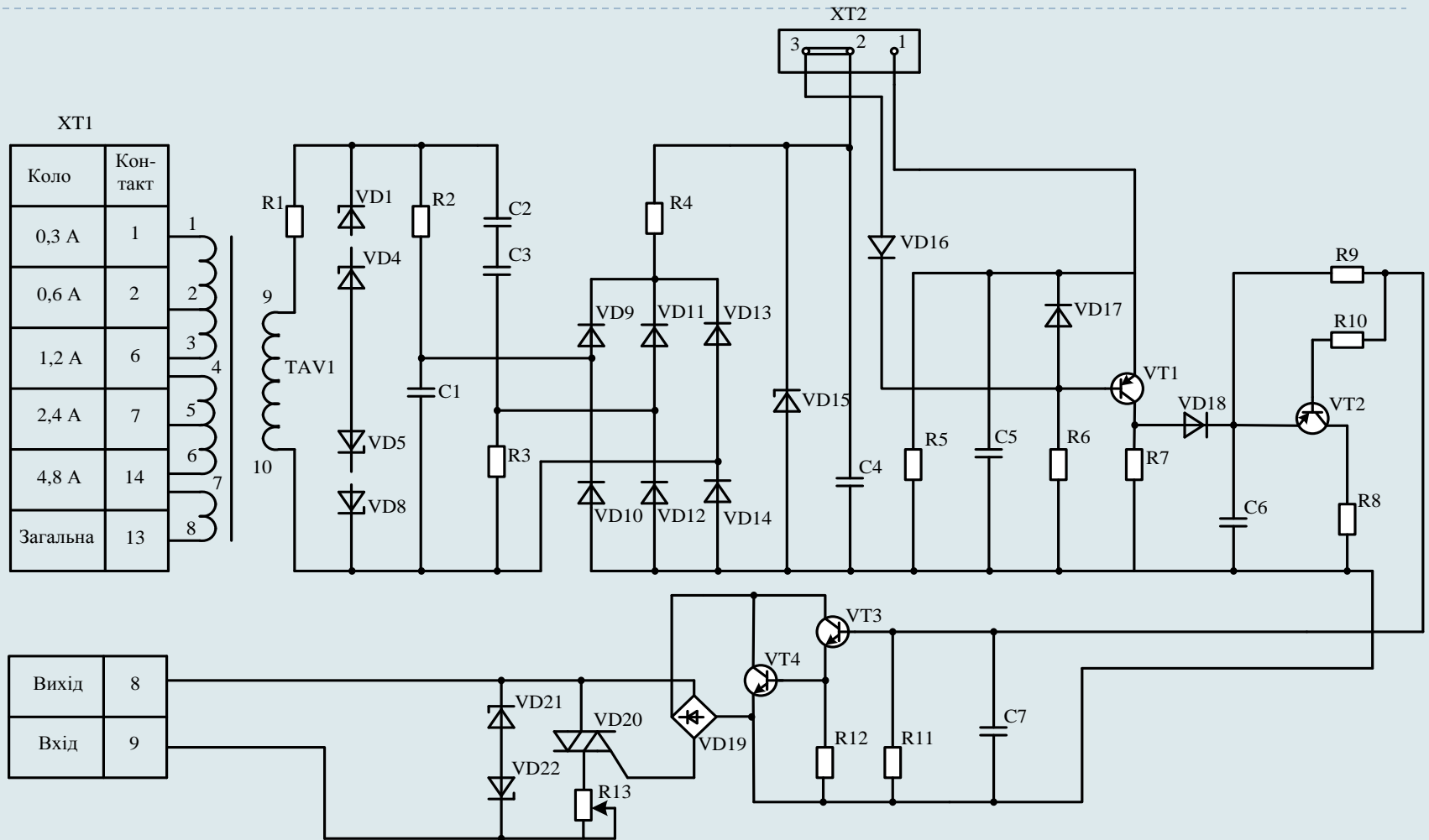

а)

б)

Принципова схема безконтактного пристрою

► ВИСНОВКИ

- В магістерській роботі було наведено вирішення актуального завдання визначення рівня надійності роботи релейного захисту та способів її підвищення. З точки зору підвищення рівня ефективності функціонування була розроблена математична модель силового трансформатора з урахуванням кидка струму намагнічення та запропоновано безконтактний пристрій для підвищення селективності та чутливості дії диференційного релейного захисту.
- Надійність роботи релейного захисту має різноплановий характер оцінювання. У великій мірі цей параметр роботи залежить від вимог, що висуваються до системи РЗ при різних нормальних та аномальних режимах роботи силового трансформатора.
- Дослідження процесів, що протікають в трансформаторі при коротких замиканнях дало змогу частково вирішити задачу, пов'язану з виникненням кидка струму намагнічення шляхом оцінки рівня магнітного потоку.
- Проведено порівняльний розрахунок визначення кількісної величини надійності диференційного релейного захисту трансформатора виконаного на основі електромеханічної та мікропроцесорної баз шляхом використання методу побудови «дерева відмов».

- ▶ Показано, що запропонований безконтактний пристрій використаний в побудові диференційного захисту трансформатора на базі реле ДЗТ-11 підвищує швидкість розпізнавання КСН за допомогою детектора спотворення форми струму, тим самим запобігає надлишковим та хибним спрацюванням захисту, збільшує чутливість та селективність захисту в цілому, що призводить до збільшення технологічної досконалості системи РЗ.
- ▶ При модернізації релейного захисту необхідна оцінка техніко-економічної ефективності заходів по підвищенню надійності. Детальний аналіз можливих наслідків раптових відключень трансформатора, пов'язаних з відмовами релейного захисту, дозволяє перейти до обґрунтованого прийняття технічних рішень по впровадженню безконтактного пристрою в системи релейного захисту. Кількісна оцінка відверненого збитку показує ефективність запропонованого методу.
- ▶ В розділі охорони праці було розглянуто релейну залу в якій проводиться обслуговування пристроїв РЗ. Перераховано небезпечні фактори, які впливають на обслуговуючий персонал. Досліджено безпеки роботи релейного захисту потужних трансформаторів в умовах дії загрозливих чинників надзвичайних ситуацій.

Дякую за увагу!
